Volně žijící ptáci aneb jak jim v zimě pomoci a neublížit

10.12.2025

PŘI PŘIKRMOVÁNÍ JE DŮLEŽITÁ PŘEDEVŠÍM HYGIENA, KVALITA NABÍZENÉ POTRAVY A BEZPEČNÉ UMÍSTĚNÍ KRMÍTKA.

Krmení ptáků v zimě je vhodnou a užitečnou formou pomoci ptačím druhům, pokud je prováděno zodpovědně a v souladu s příslušnými doporučeními.

PROČ (A KDY) KRMIT PTÁKY V ZIMĚ?

- **Přirozená potrava je v zimě nedostatková** – hmyz, semena a plody nejsou dostupné. Ptáci musí doplňovat energii, aby přežili mrazy. Pomoc je vhodná zejména při **mrazech a sněhu**, kdy potravu nemohou najít.
- Krmení **v teplých obdobích bez sněhu a mrazu** může podporovat **přemnožení holubů a nežádoucí hlodavců,** proto začínat opravdu až při zimních podmínkách.
- Odměnou je možnost pozorovat **“divadlo”, naučit se určovat** jednotlivé druhy ptáků, vhodné i na **nauku u dětí** (pozitivní vztah k přírodě včetně jak pečovat o krmítka) - více na **Ptačí hodinka.**

ČÍM KRMIT (A ČÍM NIKDY NEKRMIT)

- Můžeme **přikrmovat, ne překrmovat.**

- **Co dávat (doporučeno):**
  - směsi semen (konopná, lněná slunečnice, mák),
  - nesolené ořechy (vlašské),
  - lojové koule bez plastových síťek,
  - jablka,
  - bobule (bezinky, jeřabiny, hloh, šípky),
  - obilí (ječmen, pšenice, proso)

- **Co NIKDY nedávat:**
  - pečivo (chléb, rohlíky),
  - plesnivá a žluklá semena,
  - solené nebo kořeněné potraviny

ČÍM KRMIT (A ČÍM NIKDY NEKRMIT)

- **Černá slunečnice - nejuniverzálnější semeno:** sýkory (koňadra, modřinka), stehlík, zvonek, brhlík.
- **Směs semen** (pšenice, proso, oves) - **pro drobné zpěvné ptáky:** vrabec, pěnkava, hýl.
- **Loj / tukové koule** (bez plastu) - **důležitý zdroj energie při extrémním mrazu**: sýkory, brhlík, šoupálek, strakapoud.
- **Arašídy / ořechy (pouze nesolené, nesmí plesnivět):** sýkory, brhlík, strakapoud, sojka.
- **Jablka, hrušky, bobule - drobní pěvci a drozdi je milují:** kos, drozd, červenka, rehek.
- **Rozinky** (namočené) - **v mrazech zásadní energetická „rychlovka“:** kos, červenka, rehek.
- **Mouční červi / sušený hmyz - skvělé při velkých mrazech pro extra bílkovinu:** červenka, rehek, střízlík.
- **Lískové ořechy, vlašské ořechy** (nesolené) - větší ptáci, vyžadují **robustní krmítko**: sojka, strakapoud, brhlík.

PROSINEC 2025 WWW.VETKOM.CZ

Pro vodní ptáky (labutě, kachny)

vhodné potraviny :

- obilí (pšenice, žito, oves, ječmen),
- hrách, kukuřice,
- salát,
- strouhaná mrkev,
- vařené brambory,
- granule pro vodní ptactvo.

PEČIVO NEPODÁVEJTE v žádné formě (suché, namočené, plesnivé)!

TIP:

Lojové koule podávejte **bez plastových síťky**

- Raději nechte **volně zavěšené** nebo v **drátěném zásobníku.**
- Plastové síťky představují **riziko poranění končetin a prstů u ptactva.**
- V přírodě mohou **zůstat viset i několik měsíců až let**.
- Pokud **spadnou na zem**, mohou je sežrat **savci,** zejména **ježci a psi**, což může vést k vážným **trávicím problémům.**

JAK JIM POMOCI JEŠTĚ VÍC?

- **Čistá voda** → mělká černá miska se studenou vodou a volným korkem (proti zamrznutí), ideálně 1–2× denně doplňovat.
- **Krmení na více úrovních** → semena pro sýkory ve výšce, jablka na zemi pro kosy.
- **Uzpůsobení zahrady, balkonu** či svého okolí tak, aby ptáci našli dostatek přirozené potravy a úkrytů. Pomůžeme tím i hmyzu, nejen ptákům.

Více na Ptačí zahrady.

JAKÉ KRMÍTKO A KDE HO UMÍSTIT?

- Nejlepší materiál je **dřevo nebo plast** (snadná údržba).
- Krmítko musí být **kryté před sněhem a deštěm** (stříška přesahující základnu). Praktická jsou i krmítka **tubusová.**
- Ideální jsou krmítka s **minimálním prostorem ke stání.** Díky tomu nešlapou do krmiva, nedochází ke kontaminaci trusem, což výrazně snižuje riziko přenosu nemoci mezi ptáky.
- **Vysoko nad zemí,** minimálně 1,5–2 metry a 2 - 3 metry od keřů, aby měli ptáci úkryt nablízku, ale predátoři se k nim nedostali.
- Umisťujeme tak, aby ptáci při letu ke krmítku **nenaráželi do skla.** Lze použít UV samolepky na okno.

JAKÉ KRMÍTKO A KDE HO UMÍSTIT?

- **Údržba je zásadní!**
- **Plesnivá potrava** způsobí “plíseň” = aspergilózu vzdušných vaků, střevní infekce až **úhyny.**
- Proto denně **odstraňujeme trus** a zbytky potravy.
- Je velmi doporučeno **pravidelně čistit**
  - 1× týdně - teplá voda, saponát a vysušení!.
- Sundat krmítko na 2 týdny, pokud vidíte více nemocných nebo uhynulých ptáků a zdezinfikovat ho (např.: 5% savo).

PRVNÍ POMOC PRO LAIKA

Kdy zasáhnout - pták je:

- **poraněný** - krev, zlomenina, křídla
- **podchlazený** - leží načepýřený, nereaguje, dýchá těžce
- **po nárazu do okna** a jen leží a lapá po dechu
- **znečištěný** od zbytků lepidla, oleje, chemikálií na peří
- Jednoduché pravidlo: Pokud pták není schopný úniku před predátorem → potřebuje pomoc.

PRVNÍ POMOC PRO LAIKA

- Vezměte ptáka, v jednorázových rukavicích, do krabice s otvory, vystlané papírem
- TMA + KLID + TEPLO (cca 20-30°C) = nejlepší první pomoc
- Nekrmit, nenapájet násilně! (riziko aspirace), nepodávat žádné léky.
- Kontaktovat nejbližší záchrannou stanici,

SÍŤ ZÁCHRANNÝCH STANIC ČR

774 155 155

www.zvirevnouzi.cz

ZVÍŘE v nouzi

ÚHYN VOLNĚ

ŽIJÍCÍHO PTACTVA

U některých úhynů je vhodné ptáky předat k dalšímu šetření.

- Úhyny 5 a více vodních ptáků nebo hromadné úhyny volně žijících ptáků hlaste přímo na SVS (Státní veterinární správa) kvůli sledování výskytu ptačí chřipky.
- Pokud se jedná o 1 uhynulý kus v obci, nahlásíme ho. Pokud se jedná o úhyn na vlastním pozemku, je vhodné kadáver zahrabat do země a vyplnit formulář - (ČSO - Česká společnost ornitologická) - www.projekty.birds.cz/ptacipasti/choroby

ČSO

---

krmení ptactva v zimě - jak na to.pdf